

Commissiedebat Energiebesparing – 15 april 2026

Opnieuw toont de energiecrisis als gevolg van de oorlog in Iran de kwetsbaarheid van ons huidige energiesysteem. Voor het verwarmen van gebouwen en uitvoeren van industriële processen is Nederland voor zo'n 80 procent afhankelijk van het buitenland. Dat maakt ons kwetsbaar, want zodra aanvoer van aardgas stopt, schieten de prijzen omhoog en wordt de energierekening voor velen onbetaalbaar. Voorkom dat we telkens opnieuw worden verrast door langjarig in te zetten op het ontwikkelen van duurzame energiebronnen, de structurele verduurzaming van woningen en gebouwen en energiebesparing als hoeksteen van de industrie.

Beste bescherming tegen prijsschokken: minder aardgas gebruiken en meer energie van eigen bodem

Als gevolg van de Oekraïne-crisis daalde het Nederlandse aardgasverbruik tussen 2021 en 2023 al van ruim 40 naar 30 miljard kuub per jaar. Met gerichte maatregelen kan Nederland nu opnieuw een vergelijkbare stap zetten. In het [nieuwe 'Spoedplan voor minder aardgas'](#) van de NVDE is een pakket aan maatregelen opgenomen waarmee Nederland in circa vijf jaar tien miljard kuub aardgas per jaar kan besparen. Dat is evenveel als we nu uit de VS importeren. Met oranje-groene energie van eigen bodem in de hoofdrol. Tegelijkertijd dalen de CO₂-uitstoot en stikstofemissies fors.

Zorg voor een flinke impuls voor de energiebesparingsplicht voor de industrie

De industrie is de grootste energieverbruikende sector in Nederland, ondanks inspanningen is er nog veel besparing te behalen. Op basis van het huidige, al opgeschaalde beleid is volgens de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) zo'n 7 megaton CO₂-reductie (en 2 bcm aardgas) energiebesparing te verwachten tussen 2024 en 2030. Die reducties kunnen we vergroten met een aantal concrete voorstellen. Een paar relevante cijfers die laten zien waarom dit nodig is ([bron](#)). Van alle controles op de energiebesparingsplicht is nog geen **8 procent** bij de energie-intensieve bedrijven (bedrijven die onder de onderzoeksplicht vallen). **91 procent** van alle bedrijven krijgt een hercontrole; dat zegt enerzijds iets over de zeer matige naleving van de wet, anderzijds over de alertheid van de omgevingsdiensten. En in totaal stonden bij de telling in oktober 2025 maar liefst **64.441** geconstateerde overtredingen bij hercontrole nog open, en deze hebben allemaal een terugverdientijd van onder de vijf jaar.

- **Voer een spoedcontrole in op de bestaande energiebesparingsplicht: verscherpte handhaving kan bestaan uit directe controle, korte implementatietermijnen (bijvoorbeeld zes maanden) en consequenter optreden bij niet-naleving.** Industriële bedrijven, maar ook bedrijfs- en overheidsgebouwen, zijn al decennialang verplicht om energiebesparende maatregelen te treffen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Denk hierbij aan versneld doorvoeren van thermische isolatie,



vervangen van energieslurpende elektromotoren, en beter inregelen van apparatuur al dan niet met de hulp van slimme sensoren; maar ook LED-verlichting (zie kader), het sluiten van winkeldeuren bij verwarming en het verbieden van terrasverwarming. We laten nog veel potentie liggen!

LED-verlichting: concreet voorbeeld van potentieel energiebesparing

*Uit eerder [Berenschot-onderzoek](#) blijkt dat een versnelde overstap op LED-verlichting Nederland tot 2043 ruim €3 miljard kan besparen: jaarlijks –3,8 TWh, vergelijkbaar met de productie van kerncentrale Borsele. De NVDE vindt het teleurstellend dat in de kabinetsappreciatie concrete acties voor LED ontbreken, terwijl dit expliciet onderdeel was van de toezegging aan het lid Kröger tijdens het commissiedebat in juli 2025. Het eerdere oordeel dat versnelling niet kosteneffectief zou zijn, wordt bovendien niet onderbouwd met cijfers, inclusief terugverdientijd. Gezien de duidelijke cijfers over de kosten en baten, roept de NVDE op om **versnelling naar 100 procent LED-verlichting** alsnog te realiseren.*

- **Behoud de doelgroep onder de energiebesparingsplicht.** Deze geopolitiek onzekere tijden vragen álle aandacht voor energiebesparing. Het [verkleinen van de doelgroep](#) met 60 procent en hiermee verlagen van de impact met 20 procent, hoort hier natuurlijk niet bij.
- **Bouw voort op de ingeslagen weg.** De afgelopen jaren is juist steeds meer ingezet op kennisdeling tussen de omgevingsdiensten, dit begint zijn vruchten af te werpen. Zet de ingezette lijn hierop daarom onverminderd voort en creëer zo zekerheid.
- **Voer een verbod in om ongeschikte equipment niet op voorraad te mogen hebben.** Installaties die volgens de energiebesparingsplicht niet in een fabriek mogen draaien, liggen nog wel op voorraad, met maar één doel: op enig moment in de fabriek installeren. Aangescherpte ecodesignregels geven hier optimalisaties aan, maar we zien hoelang de overstap bij bijvoorbeeld LED-verlichting alsnog duurt. Het niet op voorraad mogen hebben van ongeschikt equipment, zoals niet-energiezuinige elektromotoren, vergemakkelijkt handhaving aanzienlijk.
- **Bied financiële ondersteuning via lage rente of lease-opties.** Hierdoor wordt het nemen van energiebesparende maatregelen aantrekkelijker voor bedrijven.
- **Scherp de wettelijke rekenregels aan om te voorkomen dat bedrijven te nemen maatregelen actief blokkeren.** Dit zal niet alleen leiden tot hogere nalevingspercentages, maar ook tot een aanzienlijke bijdrage aan energiebesparing en klimaatdoelen. Ook de naleving en handhaving van de label-C verplichting voor kantoren behoeft aandacht.

Zet woningverduurzaming langjarig door: een remedie tegen onze importafhankelijkheid van gas

Het verduurzamen van woningen is het beste recept voor energiebesparing én een blijvend betaalbare energierekening. Door te investeren in grootschalige, collectieve aanpakken ontstaat schaal en daarmee continuïteit voor uitvoerende bedrijven. Met [voorstellen uit het NVDE Spoedplan](#) (bijlage 1.1) kan bij woningen tot wel 1,7 bcm aardgas worden bespaard voor 2031. Klappers binnen dit domein zijn: een versnelde uitvoering van isolatiemaatregelen, de normering slimme (hybride) warmtepomp plus financiële ondersteuning en het beter inregelen van (cv-)installaties.

Structureel is het essentieel om:

- **Prioriteit te geven aan huishoudens in energiearmoede, en andere woningen en gebouwen in de straat mee te nemen.** Met de opbrengsten uit het ETS2 kunnen deze huishoudens worden geholpen. Eerder rekende Ecorys uit dat met een grootschalige aanpak gedurende de Oekraïne-crisis een half miljoen huishoudens kunnen worden geholpen en Nederland zo'n 500 miljoen kuub minder buitenlands aardgas hoeft te importeren.
- **Woning- en gebouweigenaren ondersteunen bij de verduurzaming om zo de energierekening blijvend betaalbaar te maken.** Het is essentieel om bestaand werkend beleid, zoals de ISDE, SVVE, DUMAVA en het Nationaal Warmtefonds en Nationaal Isolatieprogramma onverkort en meerjarig door te zetten na 2030. Stel hier op tijd, in ieder geval in het voorjaar van 2027, middelen voor vrij, zodat huishoudens en uitvoerende bedrijven ruim van tevoren weten waar zij aan toe zijn

De NVDE heeft eerder richting het [Commissiedebat Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving](#) uitgebreid suggesties gedaan voor de gebouwde omgeving.

Elektrificatie als belangrijke pijler onder energiebesparing

Elektrificatie is één van de krachtigste manieren om energie te besparen. Elektrische toepassingen, zoals warmtepompen in de gebouwde omgeving, elektrische mobiliteit en elektrische industriële processen, zijn veel energie-efficiënter dan fossiele alternatieven. Daarom moet elektrificatie een belangrijk onderdeel zijn van het beleid voor energiebesparing. Elektrische deelauto's zijn een manier om energie te besparen en bieden daarnaast een laagdrempelig alternatief voor huishoudens met een beperkte beurs.

Tegelijkertijd staat het elektriciteitsnet onder druk. Het uitbreiden van het net kost tijd. Naast het versnellen van procedures, kan de beschikbare capaciteit nu al beter worden benut door flexibiliteit te stimuleren. Slim aanstuurbare apparaten zoals warmtepompen, laadpalen en batterijen kunnen energiegebruik verschuiven naar momenten waarop het net ruimte heeft. Ook kan meer eigen gebruik van zonnestroom worden gestimuleerd, bijvoorbeeld met een flexbonus binnen de ISDE. Naast het verduurzamen van woningen is het ook zaak om woningen te voorzien van slim energiemanagement om kosten voor gebruikers te besparen en de piekvraag op het elektriciteitsnet af te vlakken.

Door elektrificatie te combineren met flexibiliteit en energie-efficiënte technieken kan het elektriciteitsnet beter worden benut en wordt tegelijkertijd structureel energie bespaard.

Potentie van energiebesparing in de praktijk

“Energie-efficiëntie is één van de meest impactvolle, en voor de hand liggende manieren om het energieverbruik te reduceren. Energiebesparing zorgt voor kosten- en CO₂-reductie, verlaagt de piekbelasting én creëert netruimte zonder investeringen in netverzwaring,” zegt Staf Seurinck, Directeur ABB Nederland. Elektromotoren – in aandrijvingen voor pompen, ventilatoren en compressoren – zijn wereldwijd de grootste afzonderlijke elektriciteitsverbruikers. Door hier energie te besparen kan men een groot verschil maken. Om de huidige beleidsinstrumenten te kunnen handhaven, is het noodzakelijk voldoende capaciteit te voorzien.



Energiemonitoring: Meten is weten

Monitoring levert al een energiebesparing op tussen de 10 en de 20%, zonder grote investeringen. Sensoren leveren daarnaast ook inzichten om de betrouwbaarheid van de productieprocessen te optimaliseren. Dit heeft voormalig KGG-Minister Hermans gezien bij Centrient Pharmaceuticals in Delft.



Vervanging en optimalisatie

Dit bespaart alleen energie en dus kosten (gemiddeld 10 procent), maar verlengt ook de levensduur en betrouwbaarheid van het apparaat. Toevoegen van een variabele aansturing (frequentie omvormer) levert gemiddeld 20 tot zelfs 40 procent energiebesparing op.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.